

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI

“BIRJALAR VA BIRJA FAOLIYATI TO'G'RISIDA”GI O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QONUNIGA O'ZGARTISH VA QO'SHIMCHALAR KIRITISH HAQIDA

Qonunchilik palatasi tomonidan 2014-yil 24-iyulda qabul qilingan
Senat tomonidan 2014-yil 28-avgustda ma'qullangan

1-modda. O'zbekiston Respublikasining 1992-yil 2-iyulda qabul qilingan “Birjalar va birja faoliyati to'g'risida”gi 625–XII-sonli [Qonuniga](#) (O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 29-avgustda qabul qilingan 260–II-sonli Qonuni tahririda) (O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2001-yil, № 9-10, 171-modda; O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2005-yil, № 9, 311-modda; 2006-yil, № 10, 536-modda; 2009-yil, № 9, 337-modda; 2013-yil, № 10, 263-modda) o'zgartish va qo'shimchalar kiritilib, uning yangi tahriri tasdiqlansin ([ilova](#) qilinadi).

2-modda. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi:

hukumat qarorlarini ushbu Qonunga muvofiqlashtirsin;

davlat boshqaruvi organlari ushbu Qonunga zid bo'lgan o'z normativ-huquqiy hujjatlarini qayta ko'rib chiqishlari va bekor qilishlarini ta'minlasin.

3-modda. Ushbu Qonun rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran olti oy o'tgach kuchga kiradi.

O'zbekiston Respublikasining Prezidenti I. KARIMOV

Toshkent sh.,
2014-yil 12-sentabr,
O'RQ-375-son

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI

Birjalar va birja faoliyati to'g'risida

(yangi tahriri)

1-modda. Ushbu Qonunning maqsadi

Ushbu Qonunning maqsadi birjalarning tashkil etilishi va faoliyati bilan bog'liq munosabatlarni tartibga solishdan iborat.

Oldingi tahrirga qarang.

2-modda. Birjalar va birja faoliyati to'g'risidagi qonunchilik

Birjalar va birja faoliyati to'g'risidagi qonunchilik ushbu Qonun va boshqa qonunchilik hujjatlaridan iboratdir.

Agar O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasida O'zbekiston Respublikasining birjalar va birja faoliyati to'g'risidagi qonunchiligida nazarda tutilganidan boshqacha qoidalar belgilangan bo'lsa, xalqaro shartnoma qoidalari qo'llaniladi.

(2-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli [Qonuni tahririda](#) — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

3-modda. Birja

Birja — oldindan belgilangan joy va muayyan vaqtda, belgilangan qoidalar asosida birja savdolarini tashkil etuvchi yuridik shaxs.

Birjalar faqat aksiyadorlik jamiyatlari shaklida tashkil etiladi.

Birjalar o'z faoliyatini tovar-xomashyo, fond va valyuta birjasi turida amalga oshiradi.

Birjaning firma nomida “birja” so'zi bo'lishi kerak.

Oldingi tahrirga qarang.

Ushbu Qonun talablariga javob bermaydigan yuridik shaxs o'z firma nomida "birja" so'zidan, undan hosil bo'lgan so'zlardan va so'z birikmalaridan foydalanishga haqli emas, qonunchilikda nazarda tutilgan hollar bundan mustasno.

(3-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Birjalar belgilangan tartibda litsenziya olganidan keyin birja faoliyatini amalga oshirish huquqini qo'lga kiritadi.

4-modda. Birja ustavi

Birja ustavida quyidagi ma'lumotlar bo'lishi kerak:

birjaning to'liq va qisqartirilgan firma nomi, joylashgan yeri (pochta manzili), elektron pochta manzili;

birja ustav fondining (ustav kapitalining) miqdori;

birja tomonidan chiqariladigan aksiyalarning soni, nominal qiymati, turlari (oddiy, imtiyozli);

birja boshqaruvining tuzilmasi, birja kuzatuv kengashining, taftish komissiyasining va ijroiya organining a'zolari soni, ushbu organlarni shakllantirish tartibi, ularning vakolatlari.

Oldingi tahrirga qarang.

Birja ustavida qonunchilikka muvofiq boshqa ma'lumotlar ham bo'lishi mumkin.

(4-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

5-modda. Birjaning boshqaruv organlari

Birja aksiyadorlarining umumiy yig'ilishi, kuzatuv kengashi va ijroiya organi birjaning boshqaruv organlaridir.

Birja aksiyadorlarining umumiy yig'ilishi birjaning kuzatuv kengashini (bundan buyon matnda birja kengashi deb yuritiladi) saylaydi.

Birja kengashining vakolatlariga quyidagilar kiradi:

birjani rivojlantirishning asosiy yo'nalishlarini belgilash;

birja savdosi qoidalarini tasdiqlash;

birja a'ziligiga qabul qilish, a'zolikni to'xtatib turish, tugatish tartibini tasdiqlash;

birja faoliyati ustidan nazoratni amalga oshirish;

birja savdosi qoidalarini buzganlik uchun jarimalarning miqdorlarini va ularni undirish tartibini belgilash;

a'zolik badallarining va birja tomonidan ko'rsatiladigan xizmatlar uchun to'lovlarning miqdorini belgilash;

tuzilgan birja bitimlarining bajarilishini ta'minlash fondini shakllantirish va uning mablag'laridan foydalanish tartibini tasdiqlash.

Oldingi tahrirga qarang.

Birja kengashi qonunchilikka va birja ustaviga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

(5-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Joriy faoliyatga rahbarlik qilish vakolatlari birja ustavida belgilanadigan birjaning ijroiya organi tomonidan amalga oshiriladi.

6-modda. Birjaning huquq va majburiyatlari

Birja:

kotirovkalash, arbitraj, listing, nazorat va boshqa birja komissiyalarini tashkil etishga;

agar birja tovarlarining kotirovkalari (narxlari) birja tomonidan belgilangan chegaraviy miqdordan o'zgarib ketsa, birja savdolarini to'xtatishga;

Oldingi tahrirga qarang.

qonunchilikka muvofiq tanlov, kimoshdi, ko'rgazma-yarmarka savdolarini, davlat xaridlari va korporativ xaridlarni tashkil etish hamda o'tkazishga;

(6-moddaning birinchi qismining to'rtinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

birja axborotnomalari, ma'lumotnomalari hamda boshqa axborot va reklama materiallarini chiqarishga haqli.

Oldingi tahrirga qarang.

Birja qonunchilikka muvofiq boshqa huquqlarga ham ega bo'lishi mumkin.

(6-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Birja:

birja savdolarini tashkil etishi;

birja tovarlariga bo'lgan talab va taklifning nisbati asosida ularni kotirovkalashni (ularning narxini belgilashni) amalga oshirishi;

savdo maydonchalarida va seksiyalarda birja savdolari o'tkazish joyi hamda vaqti to'g'risida birja a'zolarini o'z vaqtida xabardor qilishi;

tuzilgan birja bitimlarining bajarilishini ta'minlash uchun shart-sharoitlar yaratishi;

birja a'zolarining va ular mijozlarining o'zaro majburiyatlarini belgilashni, aniqlashtirishni hamda hisobga olishni (kliring), shuningdek bankda ochilgan maxsus hisobvaraqlar orqali ular o'rtasidagi o'zaro hisob-kitoblarni amalga oshirishi;

birja, birja a'zolari va ularning mijozlari pul mablag'larining alohida-alohida hisobini yuritishi;

muntazam ravishda (haftasiga kamida bir marta) o'z rasmiy veb-saytida birja tovarlarining kotirovkalarini (narxlarini) joylashtirishi, shuningdek birja a'zolarini har bir birja savdosining yakunlari to'g'risida xabardor qilib borishi shart.

Oldingi tahrirga qarang.

Birjaning zimmasida qonunchilikka muvofiq boshqa majburiyatlar ham bo'lishi mumkin.

(6-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

7-modda. Birja faoliyati tushunchasi

Birja faoliyati birja tovarlari bozorini tashkil etish va tartibga solishga hamda talab va taklif asosida birja tovarlarining narxlarini ushbu bozorda shakllantirishga qaratilgan faoliyatdir.

8-modda. Birja faoliyatining asosiy prinsiplari

Birja faoliyatining asosiy prinsiplari quyidagilardan iborat:

birja savdolarini o'tkazishning oshkoraligi va ommaviyligi;

birja savdolarida narxlar shakllanishining erkinligi;

birja bitimlarini tuzishning ixtiyoriyligi;

birjaning barcha a'zolari uchun birja savdolarida ishtirok etishda shart-sharoitlarning tengligi;

tuzilgan birja bitimlari bajarilishining ta'minlanishi.

9-modda. Birjalar faoliyatini tartibga solish

Tovar-xomashyo va fond birjalarining faoliyatini tartibga solish vakolatli organ tomonidan O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi belgilaydigan tartibda amalga oshiriladi.

Valyuta birjasi faoliyatini tartibga solish O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki tomonidan amalga oshiriladi.

10-modda. Birja tovari

Belgilangan tartibda birja savdolariga qo'yilgan muayyan turdagi va sifatdagi tovar, shu jumladan hosila moliyaviy vositalar (derivativlar) birja tovaridir.

Oldingi tahrirga qarang.

Yer, yer osti boyliklari, suv, boshqa tabiiy resurslar, madaniy meros va intellektual mulk obyektlari, ishlar va xizmatlar, xususiyl belgili ashyolar, ko'chmas mulk, shuningdek qonunchilikka muvofiq fuqarolik muomalasidan chiqarilgan mol-mulk birja tovari bo'lishi mumkin emas.

(10-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

11-modda. Birja savdolari

Birja savdolari birja tomonidan birja savdosi qoidalariga muvofiq tashkil etiladigan birja tovari savdolaridir.

Birja savdolari birjada birja a'zolarining barchasiga ushbu savdolarida bir vaqtda ishtirok etish imkoniyati berilgan holda, markazlashtirilgan tarzda elektron shaklda o'tkaziladi.

12-modda. Birja savdosi qoidalarida

Birja savdosi qoidalarida quyidagilar ko'rsatilishi kerak:

birja a'zolari, ularning huquq va majburiyatlari to'g'risidagi nizom;

birja a'zolarining birja savdolarida ishtirok etishiga ruxsat berish tartibi;

tovarlarni birja savdolariga qo'yishga ruxsat berishni amalga oshirish tartibi;

birja bitimlarining turlari;

birja savdolarida muomalada bo'ladigan hosila moliyaviy vositalarning (derivativlarning) tavsifi;

tuzilgan birja bitimlarining bajarilishini ta'minlash uchun shart-sharoitlar yaratish tartibi;

birja savdolarini o'tkazish tartibi;

birja bitimlarini va birja savdolari natijalarini ro'yxatga olish hamda rasmiylashtirish tartibi;

kliring va hisob-kitoblarni amalga oshirish tartibi;

birja tovarlarini kotirovkalash (ularning narxini belgilash) tartibi;

birjada narxlarning shakllanish jarayoni ustidan nazorat qilish tartibi;

birja savdolari to'g'risidagi axborotni oshkor etish tartibi;

birja savdosi qoidalarini buzganlik uchun javobgarlik to'g'risidagi qoidalar;

birjada nizolarni hal etish tartibi.

Oldingi tahrirga qarang.

Birja savdosi qoidalarida qonunchilikka muvofiq boshqa qoidalar ham ko'rsatilishi mumkin.

(12-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

13-modda. Birja a'zolari

Birja tomonidan belgilangan tartibda birja savdolarida ishtirok etish hamda dilyerlar, market-meykyerlar va brokyerlar sifatida birja bitimlarini tuzish huquqini olgan yuridik shaxslar birja a'zolaridir.

Birja bitimlarini o'z nomidan va o'z hisobidan tuzuvchi birja a'zosi dilerdir. Birja tovarlari narxlarining, talab va taklifning darajasini saqlab turish uchun o'z zimmasiga birja bitimlarini tuzish majburiyatini olgan diler market-meykerdir.

Mijozning topshirig'iga ko'ra va uning hisobidan birja bitimlarini tuzuvchi birja a'zosi brokerdir.

Diler va broker vazifalari birjaning bitta a'zosi tomonidan qo'shib amalga oshirilishiga yo'l qo'yiladi.

Davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari birja a'zolari bo'lishi mumkin emas, valyuta birjasi bundan mustasno.

Birja a'zolari birja savdolarida ularning nomidan birja bitimlari tuzishga vakolatli bo'lgan o'z xodimlari (treidyerlar) orqali ishtirok etadi.

14-modda. Birja a'zolarining huquq va majburiyatlari

Birja a'zolari: